PATVIRTINTA
Rokiškio profesinio mokymo centro
direktoriaus
2024 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 17-V

ROKIŠKIO PROFESINIO MOKYMO CENTRO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ATPAŽINIMO IR VEIKSMŲ, ĮTARIANT GALIMĄ SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rokiškio profesinio mokymo centro (toliau – Centras) Smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2020 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-582 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje patvirtinimo“ ir 2011 m. gegužės 26 d. Lietuvos Respublikos Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu Nr.XI-1425 (suvestinė redakcija nuo 2023-07-01).

2. Aprašas nustato smurto (fizinio, psichologinio, seksualinio, nepriežiūros bei jų pasireiškimo atvejai) prieš mokinį pasekmes asmens fizinei, psichikos, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir raidai, smurto atpažinimo kriterijus ir mokyklų darbuotojų veiksmus įtarus, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje.

3. Aprašo paskirtis – kaip galima anksčiau atpažinti mokinį, kuris galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, ir imtis būtinų veiksmų užkirsti kelią bet kokių smurto apraiškų pasikartojimui.

4. Aprašas skirtas visiems Centro darbuotojams (toliau – Centro darbuotojai).

5. Apraše vadovaujamasi šiais principais: geriausių mokini interesų prioritetiškumo, konfidencialumo, teisingumo, bendradarbiavimo, dalyvavimo, kompleksiškumo.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme.

II SKYRIUS
ARTIMOJE APLINKOJE PATIRIAMO SMURTO PASEKMĖS MOKINIO SVEIKATAI IR RAIDAI

6. Mokinį žaloja bet kuri smurto forma. Kiekvienas asmuo į patiriamą smurtą reaguoja skirtingai, todėl ilgalaikės patirto smurto pasekmės asmens psichikos sveikatai, psichosocialinei raidai gali būti skirtingos. Pasekmių sunkumas priklauso nuo:

6.1. asmens amžiaus, lyties, individualių jo asmenybės savybių;

6.2. smurtautojo asmeninių bruožų, jo ryšio su vaiku artimumo (pvz., mama, tėvas, senelis, įtėvis, dėdė), smurtinių veiksmų pobūdžio;

6.3. aplinkinių reakcijos ir požiūrio į smurtą (pvz., teigiama, kad asmuo smurto faktą išsigalvojo, arba smurtas toleruojamas kaip norma), socialinio palaikymo ir asmeniui suteiktos pagalbos kokybės.

7. Skirtingo amžiaus asmenys į smurtą reaguoja skirtingai:

7.1. Paaugliai, gyvenantys smurto artimoje aplinkoje sąlygomis, gali stokoti empatijos aplinkiniams, vengti atsakomybės už savo poelgius, gali padažnėti jų asocialaus elgesio apraiškų, piktnaudžiavimo alkoholiu ar narkotikais, galimi kriminaliniai nusikaltimai. Formuojasi klaidingos šeimos santykių nuostatos, vertybės.

8. Jei asmuo nepatiria tiesioginio smurto, tačiau gyvena aplinkoje, kurioje yra smurtaujama, ir asmuo yra smurtinio elgesio liudininkas, jis patiria fizinį, protinį, dvasinį, dorovinį vystymąsi žalojantį smurto poveikį.

9. Asmens patirtas smurtas artimoje aplinkoje gali pasireikšti įvairiais būdais – tiesioginiais skundais arba pasikeitusiu elgesiu, emocinėmis reakcijomis, bendravimo su aplinkiniais ypatumais.

10. Centro darbuotojams svarbu būti budriems, atidiems, jautriems ir rūpestingiems pastebint smurto artimoje aplinkoje požymius.

III SKYRIUS
SMURTO FORMOS IR SMURTO ATPAŽINIMO KRITERIJAI

11. Išskiriamos keturios smurto prieš asmenis formos: fizinis, psichologinis, seksualinis smurtas ir nepriežiūra.

12. Fizinis smurtas gali pasireikšti:

12.1. smūgiavimu, daužymu, spardymu, stumdymu, mušimu, purtymu, žnaibymu, draskymu, kandžiojimu, tampymu už plaukų ar ausų, smaugimu, kankinimu, uždarymu ir laikymu tamsoje, deginimu, plikymu vandeniu, badymu, ginklų ar kitų žalojančių daiktų naudojimu, t. y. tai, kas sukelia fizinį skausmą ir jį žaloja, kitais tyčiniais fiziniais veiksmais, sukeliančiais asmeniui skausmą, darančiais žalą arba keliančiais pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui.

13. Fizinis smurtas gali būti vienkartinis įvykis arba pasikartojantys, ilgą laiką besitęsiantys veiksmai. Fizinio smurto sukelta fizinė žala gali varijuoti nuo lengvo nubrozdinimo, mėlynių iki kaulų lūžių ar net gyvybei grėsmingų sužalojimų. Dažniausiai fizinis smurtas palieka žymes ant asmens kūno, tačiau neretai apie patirtą traumą galima spręsti iš asmens elgesio ar emocijų.

14. Fizinio smurto atpažinimo kriterijai:

14.1. fiziniai požymiai: mėlynės arba kraujosruvos, panašaus dydžio, gali būti įvairių daiktų formų (virvės, diržo ir pan.), suaugusio įkandimo (dantų) žymės; nudeginimai (pavieniai ar daugybiniai), nuplikymai įvairiose (matomose ar (ir) nepastebimose) kūno vietose, neturintys pagrįsto paaiškinimo; nušalimai (sutinusios, paraudusios kojos ar rankos), kuriems nėra pagrįsto paaiškinimo; įdrėskimai, įpjovimai, nubrozdinimai ar randai, kuriems nėra įtikinamo paaiškinimo ar paaiškinimas nepagrįstas; burnos ertmės, pilvo ir krūtinės ertmės sužalojimai (kepenų, blužnies), kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis; stuburo sužalojimo požymiai (slankstelių pažeidimai, kaklo sužalojimas), kaukolės ertmės, kitų kaulų lūžiai (pavieniai ar daugybiniai), kai tai nesusiję su asmens medicinine būkle (pvz.: trapių kaulų sindromu) ar netyčine sunkia trauma, nėra paaiškinimo arba jis nepagrįstas; tinklainės kraujosruvos ar akių sužalojimai, kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis.

14.2. emociniai ir elgesio požymiai: nerimastingumas, baimingumas; tam tikrų asmenų, vietų baimė (pvz.: bijo grįžti namo); savęs nuvertinimas (pvz.: sako, kad jis nevykėlis, jam nepavyks atlikti užduočių); perdėtas nuolankumas, paklusnumas; agresyvumas; nuotaikų kaita, impulsyvios reakcijos; prislėgtumas; padidintas jautrumas aplinkos dirgikliams; nemiga; valgymo sutrikimai; atsiribojimas; probleminis ir (ar) provokuojantis elgesys; vengiantis elgesys kasdienėje veikloje; nenoras eiti mokyklą, stipriai suprastėję ugdymosi / mokymosi pasiekimai; vengimas persirengti kūno kultūros pamokose, oro sąlygas neatitinkančių drabužių nešiojimas; kitais asmens elgesio ar emocijų pokyčiais.

15. Psichologinis smurtas gali pasireikšti:

15.1. asmens atstūmimu, kai šeimos nariai įvairiais būdais ir priemonėmis demonstruoja, kad jis yra nemylimas ir nepageidaujamas; atstūmimu; grubia asmens kritika, menkinimu, „etikečių klijavimu“; asmens plūdimu, jo keikimu; šaukimu; asmens žeminimu, menkinimu; asmens erzinimu ir šaipymusi iš jo protinių galių ar fizinės išvaizdos; fiziniu ar emociniu asmens apleistumu; asmens išskyrimu / atskyrimu nuo likusios šeimos dalies; asmens varymu iš namų ar neįleidimu į namus; nesirūpinimas sūnaus/dukros fiziniais, socialiniais ir emociniais poreikiais;

nesidomėjimas vaiko interesais, veikla, mokyklos reikalais, draugais, jų nepripažinimas; neužtikrinimas vaikui medicininės priežiūros, saugios, švarios aplinkos; negebėjimas ar menkos pastangos apsaugoti sūnų/ dukrą nuo pavojingų ar žalingų jam situacijų; asmens terorizavimu, kai suaugusieji grasina, šaukia ar keikia vaikus, išskiria vieną vaiką iš kitų jį kritikuodami, bausdami ar išjuokdami, baugina fizine žala, palikimu ar net mirtimi: perdėtu asmens erzinimu, šaipymusi, rėkimu, keikimu; grasinimu arba kitų bauginimu; nenuspėjamu, nepagrįstu ir ekstremaliai intensyviu emocijų išliejimu ant kito asmens; žodiniais suaugusiojo grasinimu sužaloti asmenį, save ar kitus; priešiškumu kitiems šeimos nariams; asmens pašiepimu ir menkinimu kitų akyse; grasinimu atskleisti asmeninę ar trikdančią informaciją; izoliavimu; asmens skatinimu ar apdovanojimu už neetišką ar nelegalų elgesį; skatinimu užsiimti prostitucija; psichoaktyviųjų medžiagų parūpinimu arba jų vartojimu; leidimu ar skatinimu įsitraukti į veiklas, kurios yra žalingos sau pačiam ar kitiems (pvz., lošimus).

16. Psichologinis smurtas – sunkiausiai atpažįstama ir nustatoma smurto prieš asmenį forma, nes ji nepalieka žymių ant asmens kūno, jo pasekmės pasireiškia tik vėliau. Psichologiniam smurtui priskirtinas pastovus asmens poreikių netenkinimas, kuris žalojančiai veikia asmens asmenybę ir trikdo visavertę jo asmenybės raidą.

17. Psichologinio smurto atpažinimo kriterijai:

17.1. emociniai ir elgesio požymiai: perdėtas meilumas; pasitikėjimo savimi stoka, nerimastingumas, perdėtas atsargumas; agresyvumas; asmens amžiaus neatitinkančios žinios, kalba, elgesys; sunkumai valdyti stiprias emocijas, jų proveržius; atsiribojimas / atsitraukimas nuo tam tikro asmens; baimė, neapykanta tam tikro asmens atžvilgiu; socialinių įgūdžių stoka, mažai draugų; emocinis nebrandumas (lyginant su bendraamžiais); mikčiojimas, apsunkinta kalba; psichosomatiniai skundai (galvos, pilvo skausmai, pykinimas); nevalingas šlapinimasis ir tuštinimasis; depresija, uždarumas; save žalojantis elgesys: alkoholio vartojimas, pjaustymasis, suicidiniai bandymai;

17.2. psichologinį smurtą prieš asmenį padeda atpažinti elgesio požymiai: nepagarbos sūnui/ dukrai demonstravimas; negatyvūs pasisakymai; nesirūpinimas medicininiais sūnaus/ dukros poreikiais; pravardžiavimas, viešas jo žeminimas; nuolatiniai grasinimai sukelti fizinę žalą; nerealistinių lūkesčių asmens atžvilgiu puoselėjimas; išnaudojimas namuose kaip tarno ar tam tikro asmens mažesniems vaikams prižiūrėti;

18. Seksualinis smurtas prieš asmenį gali pasireikšti:

18.1. seksualiniais santykiais su prasiskverbimu (analiniais, vaginaliniais, oraliniais); daiktų kišimu į lytinus organus; asmens įtraukimu į pornografinę veiklą ar prostituciją; seksualinio pobūdžio kalbomis, nepadorių gestų, pornografinio turinio medžiagos demonstravimu asmeniui siekiant seksualinių tikslų.

19. Seksualinio smurto atpažinimo kriterijai:

19.1. fiziniai požymiai: nėštumas; lytiniu keliu plintančios infekcijos; poodinės kraujosruvos, nubrozdinimai išorinių lytinių organų, krūtų, sėdmenų, vidinių šlaunų paviršių srityje, kurių negalima paaiškinti atsitiktine trauma; nepaaiškinamas kraujavimas iš išorinių lytinių organų, makšties; patinimai, skausmas, niežėjimas analinėje ar išorinių lytinių organų srityje; skausmingas šlapinimasis; sunkumai sėdint ar vaikštant; suplėšyti, dėmėti ar kruvini drabužiai; sutrikęs miegas, valgymo sutrikimai;

19.2. emocijų ir elgesio požymiai: savo kūno gėdijimasis / nekentimas / bjaurėjimasis juo; provokuojantis elgesys; vengimas nusirengti prie kitų žmonių (pvz., per kūno kultūros pamokas); susivaržymas, susikaustymas, įtampa judant, žaidžiant, sportuojant; tam tikrų konkrečių vietų baimė, vengimas; seksualinio turinio detalių, simbolių piešimas;

20. Nepriežiūra gali pasireikšti:

20.1. fiziniu apleistumu: nesirūpinama dukros/ sūnaus maistu, apranga, higiena, fizine sveikata, saugia aplinka;

20.2. emociniu apleistumu: netenkinami asmens psichologiniai poreikiai;

20.3. socialiniu apleistumu: nesirūpinama sūnaus/dukros išsilavinimu, socializacija.

21. Nepriežiūros atpažinimo kriterijai:

21.1. asmuo per menkai lyginant su savo bendraamžiais fiziškai išsivystęs (pvz., mažo svorio, ūgio), kai tam nėra medicininių priežasčių; netvarkinga išvaizda – murzinas, purvini drabužiai, suplyšusi avalynė; apranga neatitinkanti sezono, oro sąlygų; dantys išgedę ir netaisomi, negydomos burnos ertmės ligos; mieguistas, sunkiai susikaupia, apatiškas; nuolat alkanas, vagiliauja maistą; neturi būtiniausių mokyklinių priemonių; gali vagiliauti įvairius daiktus iš mokyklos, grupės mokinių; nereguliariai lanko mokyklą; pastebimas elgetaujantis, valkataujantis po pamokų; neturi socialių įgūdžių ar jie nepakankami jo amžiui; žemas savęs vertinimas; turi žalingų įpročių.

22. Smurtas artimoje aplinkoje gali pasireikšti ir kitomis formomis ir (ar) požymiais.

IV SKYRIUS

CENTRO DARBUOTOJŲ VEIKSMAI, KILUS ĮTARIMUI DĖL GALIMO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE

23. Centro darbuotojų veiksmai (Centro darbuotojų veiksmų sekos schema), kilus įtarimui dėl mokinio galimai patirto smurto artimoje aplinkoje pateikta Aprašo 1 priede:

23.1. bet kuris Centro darbuotojas, įtariantis, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas apie tai praneša Centro vadovui arba socialiniam pedagogui.

23.2. Centro darbuotojas, įtariantis, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tačiau dar negalintis užtikrintai to teigti, gali konsultuotis su Centro vadovu, Vaiko gerovės komisijos nariu, koordinuojančiu smurto prevencijos veiklos sritį, arba švietimo pagalbos specialistais (psichologu ar socialiniu pedagogu, specialiuoju pedagogu). Centro vadovas, pagalbos specialistas ir (ar) Centro darbuotojas (kuriam mokinys atsiskleidė patiriantis smurtą, arba pastebėjęs smurto požymius) gali inicijuoti pokalbį su mokiniu, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje. Pokalbio su mokiniu, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje, ypatumai pateikiami Aprašo 2 priede;

23.3. Centro vadovas ar socialinis pedagogas, gavęs pranešimą iš Centro darbuotojo apie mokinį, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai;

23.4. Centro vadovas ar socialinis pedagogas, pranešęs apie mokinio, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai, informuoja Centro vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos mokiniui organizavimo ir (ar) teikimo;

23.5. Centro vaiko gerovės komisija aptaria mokinio, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį ir bendradarbiaudama su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniu skyriumi nustato švietimo ir (ar) kitos pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį (psichologinės pagalbos vaikui mokykloje, švietimo pagalbos ar pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, emocinės paramos telefonu ar kita), bendradarbiavimo su vaiko atstovais pagal įstatymą, kitomis institucijomis, užtikrinančiomis vaiko teisių apsaugą ir teikiančiomis pagalbą vaikui ir šeimai, aspektus (įstaigų, teikiančių pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims, kontaktai pateikti internete www.jaunimolinija.lt/lt/infobankas).

23.6. Centro vadovas ar socialinis pedagogas, sužinoję apie smurtą artimoje aplinkoje, privalo apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (toliau- SKPC) o apie smurtą patyrusį asmenį – SKPC ir policiją, ir pateikti būtiniausius kontaktinius šio asmens duomenis (nurodyti vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą). Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo informuojamas, kad su juo susisieks SKPC ir, jam sutikus, suteiks pagalbą, šiam asmeniui pateikiami SKPC ir emocinės pagalbos tarnybos telefono ryšio numeriai, elektroninio

pašto adresai ir rašytinė informacija apie teikiamos SKPC artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims pobūdį bei informacija, nurodyta Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsnyje. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, SKPC perduodami šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir jo asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

24. Nepranešimas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SADM teritoriniam skyriui ir (ar) policijai, SKPC apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

V SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Su šiuo Aprašu pasirašytinai supažindinti visus Centro darbuotojus.

26. Centro darbuotojui įtarus, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, raštu fiksuoti požymius ir visas aplinkybes, kurios sukėlė įtarimą dėl smurto artimoje aplinkoje (pvz., mokinio elgesio ir emocijų pokyčiai, mokinio pasisakymas, mokinio ir jo atstovo pagal įstatymą bendravimo ypatumai ar kita) ir esant galimybei kartu su pranešimu pateikti Centro vadovui ir (ar) jo įgaliotam asmeniui ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SADM teritoriniam skyriui ir (ar) policijai.

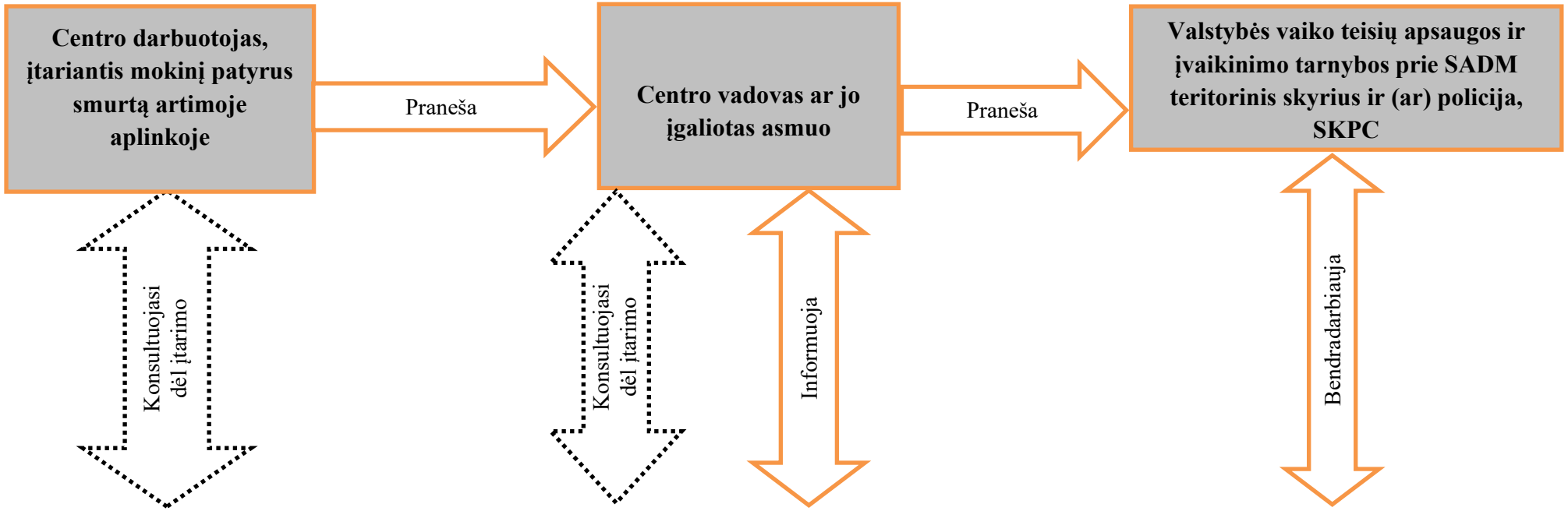
27. Centro darbuotojui, įtarus, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, Centro vadovui arba jo įgaliotam asmeniui pranešti raštu arba elektroninio ryšio priemonėmis**.**

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą įgyvendinančioms institucijoms ir Centro darbuotojams atlikti pavestas funkcijas.

PRITARTA
Centro VGK 2024-01-25 posėdžio
nutarimu Nr. VG-2

Rokiškio profesinio mokymo centro
Smurto artimoje aplinkoje
atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą
smurtą artimoje aplinkoje, tvarkos aprašo
1 priedas

CENTRO DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA, ĮTARUS, KAD MOKINYS GALIMAI PATYRĖ SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE

Paaiškinimai

rekomenduojami (prireikus) veiksmai

privalomi veiksmai

Centro VGK arba švietimo pagalbos specialistai arba savivaldybės švietimo pagalbos arba PPT

Centro VGK arba jos narys, koordinuojantis smurto prevencijos veiklos sritį

_____

Rokiškio profesinio mokymo centro
Smurto artimoje aplinkoje
atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą
smurtą artimoje aplinkoje, tvarkos aprašo
2 priedas

CENTRO DARBUOTOJO POKALBIO SU MOKINIU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, YPATUMAI

Centro darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš mokinį požymius mokinio kūne, elgesyje, emocijose turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su mokiniu Centro darbuotojas turėtų atkreipti dėmesį į kai kurias pokalbio ypatybes:

✓ sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam klasėje), kad mokinio nerimas sumažėtų;

✓ atsisėsti šalia mokinio arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą);

✓ klausti mokinio, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz., „Šiandien pastebėjau mėlynes ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynes padarė?“);

✓ ramiai išklausyti mokinį, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek jis/ ji nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam mokinys atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti mokinį, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius;

✓ tikėti mokiniu: jei mokinys prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei mokinys išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;

✓ nuraminti mokinį, palaikyti jį. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos ;

✓ nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti mokinio: svarbu yra perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;

✓ skatinti mokinį pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad mokinys patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia;

✓ klausiant, kalbant vartoti suprantamus žodžius, sąvokas, atitinkančias pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosiuos ugdymosi poreikius;

✓ suprasti, kad mokinys gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens, vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių;

✓ patvirtinti mokiniui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą;

✓ pokalbio metu patikinti mokinį, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;

✓ klausytis mokinio ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: mokinį gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti mokinį, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės;

✓ paaiškinti mokiniui, kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų imsis Centro darbuotojas mokiniui apsaugoti;

✓ būti prieinamu mokiniui, nepalikti jo vieno su savo problema, mintimis ir jausmais.

Rekomenduojama mokinio papasakotas smurtinės situacijos detales užrašyti kaip įmanoma tiksliau, cituojant mokinio kalbą: kada prasidėjo smurtas, kas tai darė, kas apie tai žino / žinojo, kam asmuo yra dar pasakojęs ar (ir) kodėl nepasakojo, kokie, mokinio supratimu, buvo smurtautojo motyvai, kaip jis/ji jautėsi po smurtinio įvykio. Centro darbuotojas turėtų įvertinti, kiek mokinio pasakojimas galimai realistiškas, ar mokinio nurodomos aplinkybės, faktai atitinka sužalojimų turinį, sunkumą. Svarstyti apie asmens patiriamą smurtą galima, kai mokinio sužalojimai yra neįprasti, jo pasakojimas atrodo neįtikinamas. Svarbu prisiminti, kad smurtą patyrę asmenys dažnai neprisipažįsta, kas ir kaip prieš juos smurtavo, dėl įvairių priežasčių: galvoja (ar

yra įtikinti), kad yra patys kalti dėl tokio elgesio su jais; nori būti ištikimi savo smurtautojui; bijo smurto atskleidimo pasekmių ar pan.

Kalbantis su mokiniu neleistina:

- ✓ žadėti tai, ko nebus galimybės ištesėti, pvz., „tau daugiau nieko blogo neatsitiks“;
- ✓ versti mokinį detaliai pasakoti apie patirtą smurtą. Svarbu leisti jam kalbėti tiek, kiek jam norisi;
- ✓ vertinti ir klausinėti mokinį apie jo jausmus smurtautojui;
- ✓ klausti mokinio, kodėl jis anksčiau nepasakė / nesipriešino smurtui; tai jam/jai gali sustiprinti kaltės jausmą;
- ✓ leisti mokiniui atsiskleisti prie kitų grupės mokinių. Reikia saugoti ir gerbti jo privatumą, neatskleisti ir neaptarinėti informacijos su įvykiu nenusijusiems asmenims.

SVARBU: Centro darbuotojo įtarimai dėl mokinio galimai patiriamo smurto nėra įrodymai. Įrodymų rinkimas – teisėsaugos specialistų kompetencija.

Skubia mokinio apsauga būtina pasirūpinti, kai:

- ✓ kyla akivaizdus pavojus asmens fizinei, psichinei sveikatai;
- ✓ nėra maisto, mokinys badauja;
- ✓ nesaugu dėl higienos stokos (pvz.: tikimybė infekcijoms, nes nėra geriamo vandens ir pan.);
- ✓ dėl psichikos sveikatos sutrikimų paūmėjimų mokinio atstovai pagal įstatymą nėra pajėgūs pasirūpinti jo/jos fiziniais, psichologiniais, socialiniais poreikiais;
- ✓ yra tikimybė, kad vaiko atstovai pagal įstatymą, vartojantys psichoaktyvias medžiagas (alkoholį, narkotikus) ir apsvaigę nuo jų, artimiausiu metu nesiliaus to daryti.

_____